

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie adwokata J. K. obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z § 7 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu w zw. z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2023 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej kasacji wniesionej przez obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 1 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 7 stycznia 2021 r., sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

II. zasądzić od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa 20,00 zł (dwadzieścia złotych zero groszy) zł tytułem zwrotu wydatków za postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] orzeczeniem z dnia 7 stycznia 2021 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego adw. J. K. winnym tego, że w dniu 7 kwietnia 2016r., jako adwokat prowadzący Kancelarię Adwokacką w J., naruszył godność zawodu adwokata w ten sposób, że złożył w imieniu Miasta J. Rady Miejskiej J. skargę na rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody D. z 4 marca 2016 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. nie posiadając upoważnienia do reprezentowania klienta, czym przekroczył granice prawidłowego

reprezentowania interesów klienta, tj. przewinienia dyscyplinarnego z § 7 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności zawodu (uchwała NRA z dnia 10.10.1998 r. ze zm.; dalej: „Zbiór Zasad Etyki”) w zw. z art. 80 ustawy z 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze i za to na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze wymierzył obwinionemu karę dyscyplinarną upomnienia.

Odwołanie od orzeczenia w dniu 24 lutego 2021 r. wniósł obwiniony, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę § 7 Zbioru Zasad Etyki w zw. z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze - w zakresie kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu przez zakwalifikowanie oraz niewłaściwe zastosowanie tych przepisów do przyjętego przez Sąd Dyscyplinarny, opisanego w zarzucie zdarzenia, podczas gdy:
 - a. nie było żadnego klienta, bo nie było zawartej, wymaganej przez art. 25 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze, umowy z klientem,
 - b. nie było „przekroczenia granic prawidłowego reprezentowania interesów klienta” ponieważ jednostkowa i jednorazowa czynność złożenia skargi bez pełnomocnictwa nie jest automatycznie przekroczeniem granic, które to granice, zgodnie z § 7 Zbioru Zasad Etyki, muszą dotyczyć (naruszać) „interesy klienta”,
 - c. nie sposób zgodzić się z ustaleniami sądu dyscyplinarnego, że udzielenie zastępstwa w sposób zgodny z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i zasadami godności zawodu adwokata nie było możliwe i prawdopodobne.
2. obrazę § 7 Zbioru Zasad Etyki w zw. z art. 9 k.k. mającym zastosowanie poprzez art. 95n pkt 2 Prawa o adwokaturze - przez sprzeczne ustalenia w zakresie winy z uwagi na stwierdzenie przez sąd dyscyplinarny, że Sąd Dyscyplinarny nie ma wątpliwości, że obwiniony działał umyślnie, z drugiej strony w dobrej wierze, w interesie mieszkańców, co wyklucza się wzajemnie,
3. obrazę art. 26 k.k. mającym zastosowania poprzez art. 95n pkt 2 Prawa o adwokaturze - przez nie wzięcie pod uwagę sytuacji, w której groził upływ terminu do wniesienia skargi i przez to istniało bezpośrednie

niebezpieczeństwo uprawomocnienia się i wejścia w życie rażących podwyżek cen za wodę i odprowadzanie ścieków,

4. obrazę art.93 ust.4 i art.93 ust. 1 Prawa o adwokaturze - przez niewłaściwe zastosowanie i nie nadanie kwalifikacji prawnej i statusu „pokrzywdzonego” w niniejszej sprawie Radzie Miejskiej J.,
5. obrazę art. 7 k.p.k. art. 410 k.p.k., mających zastosowanie poprzez art. 95n pkt 1 Prawa o adwokaturze oraz art. 86a ust.2 zdanie pierwsze i art. 90 ust.2 Prawa o adwokaturze - przez dokonanie uproszczonej oceny materiału, nie na podstawie wszystkich elementów danego dowodu, wybierając „jednostkowe” fragmenty. Nie naruszając tych przepisów i biorąc pod uwagę wymieniony wyżej dowód - wykluczone było stanowisko Sądu Dyscyplinarnego, że udzielenie zastępstwa „nie było możliwe ”
6. obrazę art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., mającym zastosowanie poprzez art.95n pkt 1 Prawa o adwokaturze - przez oddalenie wszystkich, złożonych i podtrzymywanych wniosków dowodowych,
7. obrazę art. 4 k.p.k. mającym zastosowanie poprzez art.95n pkt 1 Prawa o adwokaturze - przez nierozpoznanie wszystkich zgłoszonych wniosków dowodowych na rozprawie w dniu 22.12.2020 r. oraz na rozprawie w dniu 29.12. 2020 r. Sąd Dyscyplinarny nie rozpoznał wszystkich wniosków, co mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.
8. obrazę art. 447 § 4 k.p.k. mającym zastosowanie poprzez art. 95n pkt 1 Prawa o adwokaturze - zarzut przeciwko postanowieniu Sądu Dyscyplinarnego z dnia 22.12.2020 r. w punkcie nie uwzględniającym wniosku o prawidłowe oznaczenie pokrzywdzonego oraz przeciwko postanowieniu Sądu Dyscyplinarnego z dnia 07.01.2021 r. o nieuwzględnieniu zarządzenia przerwy lub odroczenia rozprawy w celu zawiadomienia Przewodniczącego Rady Miejskiej J., jako reprezentującego właściwego pokrzywdzonego, tj. Radę Miejską J. i zarzucił obrazę art. 93 ust. 4 Prawa o adwokaturze przez wadliwe oznaczenie pokrzywdzonego, którym nie mógł być Prezydent Miasta J., lecz Rada Miasta J. reprezentowana przez Przewodniczącego tej Rady.

9. oczywistą niesprawiedliwość zaskarżonego orzeczenia z powodów wskazanych w w/w punktach I-VII oraz w zakresie orzeczonej kary, która pociągnęła za sobą orzeczenie kosztów dochodzenia dyscyplinarnego i kosztów postępowania przed Sądem Dyscyplinarnym.

Na podstawie powyższych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia w całości i uniewinnienie obwinionego od popełnienia czynu ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w celu przeprowadzenia na nowo przewodu w całości z udziałem właściwego pokrzywdzonego, Rady Miejskiej J.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury orzeczeniem z dnia 1 kwietnia 2021 r., sygn. akt WSD 34/21, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, kosztami postępowania obciążył obwinionego.

Kasacje od orzeczenia wniósł obwiniony, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zrzucił:

1. rażące naruszenie § 7 Zbioru Zasad Etyki oraz art. 80 Prawa o adwokaturze przez zaakceptowanie i przyjęcie za sądem dyscyplinarnym I instancji niewłaściwego zastosowania tych przepisów: że już samo złożenie przez obwinionego skargi z dnia 07.04.2016 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego bez - w chwili składania - pełnomocnictwa (upoważnienia do reprezentowania klienta) stanowiło przekroczenie granic prawidłowego reprezentowania interesów klienta oraz że jest to postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki i z godnością zawodu;
2. rażące naruszenie § 7 Zbioru Zasad Etyki oraz art. 80 Prawa o adwokaturze przez zaakceptowanie i przyjęcie za sądem dyscyplinarnym I instancji niewłaściwego zastosowania tych przepisów: że działanie społeczne obwinionego w imieniu mieszkańców, bez spodziewania się za to jakiegokolwiek gratyfikacji i traktowanie jego wezwań do podjęcia przez Radę Miejską J. uchwały o udzielenie pełnomocnictwa potraktowane było jako wezwanie mieszkańca - było przekroczeniem granic prawidłowego reprezentowania interesów klienta oraz że jest to postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki i z godnością zawodu;

3. rażące naruszenie art. 26 k.k., mającego zastosowanie poprzez art. 95n pkt 2 Prawa o adwokaturze przez zaakceptowanie i przyjęcie za sądem dyscyplinarnym I instancji niewłaściwego zastosowania tego przepisu: w sytuacji, w której groził upływ terminu do wniesienia skargi przez to istniało bezpośrednie niebezpieczeństwo wejścia w życie rażących podwyżek cen za wodę i ścieki, godzących w sytuację finansową mieszkańców i powodujących dla nich duże straty finansowe;
4. rażące naruszenie art. 93 ust. 4 Prawa o adwokaturze i art. 93 Prawa o adwokaturze przez zaakceptowanie i przyjęcie za sądem dyscyplinarnym I instancji niewłaściwego zastosowania tych przepisów: że pokrzywdzonego w sprawie reprezentuje Prezydent J., a nie Przewodniczący Rady Miejskiej J.;
5. rażące naruszenie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., mającego zastosowanie poprzez art. 95n pkt 1 Prawa o adwokaturze przez zaakceptowanie i przyjęcie za sądem dyscyplinarnym I instancji niewłaściwego zastosowania tego przepisu: że nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy przesłuchanie świadka J. K., I. Ł. oraz przeprowadzenie dowodu z akt Prokuratury Rejonowej w B. sygn. [...], które to naruszenie mogło mieć (i miało) istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, gdyż przeprowadzenie wymienionych dowodów, wykazałoby zasadność złożenia przez obwinionego skargi do WSA także z powodu uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa przy podejmowaniu przez Radę Miejską J. uchwały o nie zaskarzaniu rozstrzygnięcia nadzorczego; Z tego powodu zaskarżone orzeczenie byłoby inne.
6. rażące naruszenie art. 95h ust. 2 Prawa o adwokaturze przez utrzymanie w mocy oczywiście niesprawiedliwego orzeczenia sądu dyscyplinarnego I instancji.

Na podstawie powyższych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w całości, a także uchylenie w całości orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 07.01.2021 r.

- i uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego (przypisanego) czynu.

Sąd Najwyższy Izba Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Na wstępie podnieść należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wniesionym od prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego II instancji, którą rozpoznaje Sąd Najwyższy. Zgodnie z brzmieniem art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Tym samym, kasacja jest środkiem odmiennym od odwołania wnoszonego od orzeczenia sądu I instancji, w którym nie można zawrzeć powielonych zarzutów i argumentów podniesionych uprzednio w odwołaniu. Kasacja jest więc środkiem dopuszczającym możliwość podniesienia nowych zarzutów i argumentacji, które nakierowane są wyłącznie na orzeczenie wydane przez sąd II instancji.

Regulacje ustawowe odnoszące się do postępowania kasacyjnego nie dopuszczają możliwości dublowania przez Sąd Najwyższy kompetencji sądu II instancji. Przyjęcie odmiennego rozumowania prowadziłoby do sytuacji, w której kasacja traktowana byłaby jako substytut odwołania od orzeczenia pierwszo instancyjnego, wnoszony na poziomie III instancji, skutkujący powtórzeniem postępowania przed sądem odwoławczym.

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, choć w kasacji nie można podnosić zarzutów typowych dla postępowania apelacyjnego wyjątkiem jest sytuacja, gdy w toku postępowania odwoławczego dojdzie do tzw. „efektu przeniesienia”, czyli zaabsorbowania do orzeczenia sądu *ad quem* uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2018 r., V KK 251/18). Oznacza to jednak, że skoro kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego wyroku sądu odwoławczego z powodu rażącego naruszenia przez ten sąd prawa, to nie może kwestionować poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2016 r., V KK 457/15, LEX nr 1991147).

Przenosząc powyższe na grunt niemniejszej sprawy wskazać należy, że podniesione przez obwinionego zarzuty rażącego naruszenia prawa przez Wyższy

Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, w istocie rzeczy sprowadza się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że wykluczone jest wniesienie kasacji z powodu błędnych ustaleń faktycznych, czy też kwestionowanie tych ustaleń w jakikolwiek inny sposób, także pośredni. Wynika to z faktu, że Sąd Najwyższy jest sądem prawa, co oznacza, że jest związany ustaleniami faktycznymi, jakich dokonano w sprawie, zaś oceny naruszeń prawa dokonuje właśnie w przyzmacie tych ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 listopada 2022 r., II ZK 111/22). Argumentacja zawarta w uzasadnieniu kasacji sprowadza się wyłącznie do polemiki z poczynionymi ustaleniami, z całkowitym pominięciem rozważań poczynionych przez sąd odwoławczy w tym zakresie.

Kasacja stanowi w rzeczywistości jedynie powielenie zarzutów zawartych w odwołaniu obwinionego wywiedzionego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...]. Obwiniony zarzuca sądowi odwoławczemu bezrefleksyjne przyjęcie za własne ustaleń sądu I instancji, bez dokonania prawidłowych rozważań, których skutkiem byłoby przyjęcie odmiennego stanowiska przez sąd odwoławczy. Jednocześnie, obwiniony nie uwzględnił okoliczności, że sąd II instancji poczynił zadość wymaganiom stawianym kontroli instancyjnej, zapoznając się z materiałem dowodowym, dokonując swobodnej oceny dowodów i konfrontując swoje ustalenia z ustaleniami poczynionymi przez sąd I instancji.

Postępowanie kasacyjne wymusza na podmiocie wnoszącym kasację obowiązek wskazania naruszenia, których konkretnie przepisów prawa miał dopuścić się sąd odwoławczy. Obwiniony nie poczynił zadość temu wymaganiu. Podniesione przez niego zarzuty względem orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnemu Adwokatury plasują się bowiem w obrębie zarzutów odwoławczych, nie kasacyjnych i nie mogą stanowić skutecznej podstawy wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do wywodów obwinionego zawartych w kasacji, wskazać należy, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury wskazał na czym polegała istota przewinienia dyscyplinarnego zarzuconego obwinionemu. Sąd odwoławczy prawidłowo wskazał, że przewinienie dyscyplinarne, o którym mowa w § 7 Zbioru Zasad Etyki wskazuje na sytuacje, w której adwokat narusza swoje obowiązki zawodowe przekraczając granie prawidłowego umocowania do reprezentowania

klienta, podejmując również działania bez uprzedniej zgody klienta, bądź sprzecznych z jego wolą. Podkreślił przy tym w odniesieniu do tego przepisu, że „jeżeli adwokat dokonuje czynności w czyimś imieniu, nawet bez upoważnienia, to wytwarza relacje adwokat-klient, mimo braku umowy”.

Przedmiotem oceny sądu dyscyplinarnego w świetle przepisów § 7 Zbioru Zasad Etyki było podjęcie czynności przez obwinionego dokonane wbrew woli klienta. Obwiniony był bowiem świadomy braku woli po stronie możliwego mocodawcy do udzielenia mu umocowania do działania w sprawie przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, co znalazło swoje odzwierciedlenie w wyrażonej przez Radę Miasta J. uchwale.

Skoro zatem § 7 Zbioru Zasad Etyki mówi o przekroczeniu umocowania, to tym bardziej zasadnym jest uznanie, że do jego naruszenia dochodzi w przypadku działania w całkowitym jego braku. Należy wyraźnie podkreślić, że obwiniony działając w powyżej wskazanych okolicznościach, złożył do sądu pismo niezawierające pełnomocnictwa, przy jednoczesnym wskazaniu na jego posiadanie. Brak umocowania do reprezentowania wskazanego w pozwie podmiotu nie był więc wyłącznie brakiem formalnym, który mógłby zostać uzupełniony w każdym możliwym czasie, lecz wyraźnym działaniem po pierwsze - wbrew woli Rady Miasta J., a po drugie - ze świadomością braku możliwości jego uzyskania.

Obwiniony, działając jako adwokat, podjął więc działania, które były niezgodne zarówno z wolą, jak i interesami Rady Miasta J. Nie znajduje przy tym uzasadnienia zarzut skarżącego donośnie działania w sprawie jako reprezentant mieszkańców miasta J. Podmiotem uprawnionym do zaskarżenia uchwały jest gmina, której ustrój jest regulowany w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 6 przywołanej ustawy, do działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów. Z art. 11 oraz art. 11a ustawy o samorządzie gminnym wynika wprost, że mieszkańcy gminy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym lub za pośrednictwem organów gminy, którymi są rada gminy i wójt (burmistrz, prezydent miasta). Z art. 98 ust. 1 oraz ust 3 ustawy o samorządzie gminnym wynika natomiast wprost, że rozstrzygnięcia organu nadzorczego dotyczące gminy podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego. Do złożenia

skargi uprawniona jest gmina, a podstawą do wniesienia skargi jest uchwała lub zarządzenie organu, który podjął uchwałę lub zarządzenie. Jak przyjmuje się w orzecznictwie sądów administracyjnych w imieniu gminy może wystąpić ze skargą zarówno organ, który podjął konkretną uchwałę - rada gminy, jak i przewodniczący rady gminy, który staje się *sui generis* pełnomocnikiem rady gminy (m.in. postanowienie NSA z 14 czerwca 2007 r., II OSK 706/07; wyrok NSA z 1 czerwca 2004 r., OSK 289/04; wyrok NSA z 3 listopada 2009 r., I OSK 1035/08). Oznacza to, że w niniejszej sprawie reprezentantem interesu społeczności lokalnej J. jest rada gminy tej miejscowości, a co istotniejsze tylko rada gminy, ewentualnie jej przewodniczący, mogli wystąpić ze skargą. Obwiniony nie może więc powoływać się na reprezentowanie podmiotu „społeczności”, którego jako adwokat mógłby reprezentować, gdyż brak jest przepisów prawa umożliwiających mu to.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]